

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

Aan de voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal,
Mw. G.A. Verbeet
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 25 november 2011
contactpersoon Voorlichting
doorkiesnummer 070 - 361 9721
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
onderwerp Advies wetsvoorstel verhoging griffierechten
bijlage 1

t 070-361 97 23
f 070-361 97 46
www.rechtspraak.nl

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer,

Bij brief van 31 oktober 2011 heeft de minister van Veiligheid en Justitie aan uw Kamer het wetsvoorstel verhoging griffierechten (“het wetsvoorstel”), alsmede de impactanalyse over de gevolgen van dit wetsvoorstel en de innovatieagenda rechtsbestel, aan Uw Kamer aangeboden.¹ Bij separate brief met gelijke datum heeft de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie u geïnformeerd over de maatregelen die strekken tot besparingen op de gesubsidieerde rechtsbijstand.² Over voornoemd wetsvoorstel heeft de Raad voor de rechtspraak (“de Raad”) aan de minister van Veiligheid en Justitie op 21 juni 2011 advies uitgebracht.³ Omdat het wetsvoorstel nadien ingrijpend is gewijzigd en de overige genoemde stukken bij die advisering niet konden worden betrokken, acht de Raad het geraden, nu het een onderwerp van buitengewoon groot belang voor de Rechtspraak betreft, ook uw Kamer rechtstreeks van (aanvullend) advies te dienen.⁴

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.

1. Algemeen

¹ Kamerstukken 33 071.

² Kamerstukken 31 753.

³ Advies nr. 2011/24, te vinden op de deelsite van de Raad voor de rechtspraak op www.rechtspraak.nl.

⁴ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 2 van 12

Rechtspraak kan samen leven slechts mogelijk maken, als de rechtspraak voor onze samenleving toegankelijk blijft. In zijn eerdere advies concludeerde de Raad dat in het wetsvoorstel de grenzen van het aanvaardbare worden opgezocht waar het gaat om de toegang tot de rechter en dat invoering van het voorgestelde stelsel moet worden ontraden. Hij stond hierin bepaald niet alleen. Het gehele juridische veld en een groot aantal maatschappelijke organisaties uitten in de consultatiefase hun grote zorgen over de effecten ervan op de toegang tot de rechter. Geconstateerd moet worden dat het bij uw Kamer ingediende wetsvoorstel onvoldoende aan deze zorgen tegemoetkomt. De bezuinigingsdoelstelling van 240 miljoen op de kosten voor rechtspraak is onverkort gehandhaafd en het voorstel is in de kern niet gewijzigd. De Raad van State heeft dan ook geadviseerd het wetsvoorstel in deze vorm niet aan uw Kamer aan te bieden. Helaas heeft ook dit advies geen gehoor gevonden en is het kabinet kennelijk vastbesloten om, ook bij ontbreken van draagvlak daarvoor, de naar het oordeel van de Raad in hun effect niet goed doordachte plannen door te zetten. Met dit advies doet de Raad daarom met klem een beroep op de leden van de Tweede en Eerste Kamer om niet in te stemmen met het wetsvoorstel verhoging griffierechten.

De Raad merkt op dat de regering ten volle erkent dat de rechtspraak “een van de constitutionele waarden van de democratie is” en dat rechtspraak een breder belang dient dan het geven van een beslissing in een individuele zaak (MvT, onder 2.1). De “schaduwwerking van het recht” is veel ruimer, zo meldt de Memorie van Toelichting. Dit is verheugend, maar tegelijk is zorgwekkend dat de logische consequentie hiervan niet aanvaard wordt. Die consequentie van het brede belang van de rechtspraak is namelijk, zoals ook door de Raad van State betoogd, dat financiering grotendeels uit algemene middelen plaats vindt.

Gelet op het voorgaande hebben de fundamentele bezwaren zoals die in het eerdere advies van de Raad zijn weergegeven, hun gelding behouden. In het onderhavige advies gaat de Raad in op een aantal nieuwe gezichtspunten die samenhangen met de wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke wetsvoorstel en geeft hij een inschatting van de verwachte effecten op het aantal rechtszaken en de werklast van de Rechtspraak. De casus die in het eerdere advies van de Raad waren opgenomen, zijn aangepast voorzover het wetsvoorstel andere tarieven hanteert dan het oorspronkelijke wetsvoorstel en zijn opgenomen in de Bijlage bij dit advies.

Het navolgende dient te worden gezien vanuit het volgende perspectief. Het Nederlandse stelsel van rechtspraak functioneert goed en draagt daarmee bij aan de goede prestaties van ons land in economisch opzicht. Goede, toegankelijke rechtspraak draagt bij aan economische groei en een verslechtering daarvan moet worden gezien als een risico voor de economische groei. Binnen Europa zijn hiervan de voorbeelden voor handen. Ingrepen in een goed functionerend systeem zijn per definitie riskant, ook vanwege de onvoorziene effecten. Hier dient dan ook te gelden: bezint eer ge begint.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 3 van 12

2. Hardheidsclausules en proceskostenveroordeling

In een poging om de scherpste kanten van de voorstellen af te slijpen zijn op verschillende plekken in het wetsvoorstel hardheidsclausules opgenomen. De rechter wordt daarmee gevraagd de door het nieuwe stelsel veroorzaakte problemen te verzachten, terwijl dat maar beperkt mogelijk is. De betreffende bepalingen bieden dan ook in de voorgestelde vorm geen garantie dat in alle gevallen de toegang tot de rechter is gewaarborgd op een wijze die voldoet aan de eisen die art. 6 EVRM en art. 47 EU-Handvest daaraan stellen. In het bijzonder wijst de Raad hierbij op het voorgestelde nieuwe vijfde lid van art. 237 Rv, dat ziet op de kostenveroordeling in civiele zaken.

Het wettelijk stelsel houdt in dat de verliezende partij de griffierechten van de winnende partij moet vergoeden. De voorgestelde vergaande inkomensdifferentiatie, met drie categorieën die tegen verminderd tarief procederen, matigt weliswaar voor een grote groep het tarief dat men zelf in eerste instantie moet betalen, maar leidt in geval van verlies tot het gevolg dat de minder vermogende verliezende partij het (veel) hogere griffierecht van de winnende wederpartij zal moeten vergoeden indien diens inkomen (en daarmee het griffierecht) hoger is. De voorgestelde wijziging van artikel 237 Rv biedt de rechter slechts een beperkt handvat om dit hoge tarief niet in zijn volle omvang mee te nemen in de proceskostenveroordeling. De proceshouding van de in het gelijk gestelde moet daarvoor aanleiding bieden. Indien op die proceshouding derhalve niets is aan te merken, zal de rechter vergoeding van het hoge griffierecht moeten toewijzen. Men mag verwachten dat dit in de meeste zaken het geval zal zijn. Daarmee vormt het risico van een hoge proceskostenveroordeling een extra barrière om een geschil aan de rechter voor te leggen.

Vooraf voor de lagere inkomens is de verhoging van de griffierechten in combinatie met het effect van de proceskostenveroordeling een grote beperking van de toegang tot de rechter. Ter illustratie: in een civiele zaak van onbepaalde waarde, zoals een burengeschil tussen een min- en meervermogende betaalt een minvermogende bij aanvang van de procedure 375 euro. Als hij de procedure wint krijgt hij dit bedrag vergoed door de tegenpartij. Als hij verliest, blijft het bedrag van 375 euro voor eigen rekening, maar moet hij ook 1500 euro betalen aan de tegenpartij, die in de hoogste inkomenscategorie valt. In het bijzonder partijen met een laag inkomen, maar ook partijen met een vordering met een groot financieel belang, zullen zich realiseren dat het verliezen van de procedure altijd mogelijk is en zich de vraag stellen of zij dan wel in staat zijn de kosten te dragen. Het antwoord zal vaak nee zijn. Dit zal tot gevolg hebben dat eiser afziet van een procedure. Voor de gedaagde partij is er weinig keus: laat hij versterk gaan, dan moet hij toch het hoge griffierecht van de wederpartij betalen.

3. Kruissubsidiëring

Om de gevolgen van het wetsvoorstel naar het oordeel van de regering binnen aanvaardbare grenzen te houden, is afgestapt van het aanvankelijke idee van kostendeckendheid per zaakscategorie en is een ingewikkeld stelsel gecreëerd van kruissubsidiërings-constructies:

- De tarieven voor bestuurszaken zijn verlaagd in vergelijking met de eerdere plannen om de rechtsbescherming tegen de overheid in stand te houden.
- Een inkomensafhankelijk griffierecht wordt ingevoerd in een poging de toegang tot de rechter voor de lage en middeninkomens overeind te houden.

Tegenover deze tegemoetkomingen aan de onderkant staat evenwel een drastische verhoging van de tarieven voor handelszaken en vooral die met een groot financieel belang. De Raad is van oordeel dat de regering hierin is doorgeschoten. In de hoogste staffels voor civiele zaken betalen partijen in eerste

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 4 van 12

aanleg 12 tot 25 keer meer dan de werkelijke kosten van een zeer bewerkelijke zaak. De verhouding tussen wat een zaak de Rechtspraak kost en het tarief dat in rekening wordt gebracht is daarmee volledig uit het lood geslagen. Mede in relatie tot de opvatting van ook de Raad van State, dat rechtspraak moet worden gezien als een collectief goed dat grotendeels uit de algemene middelen dient te worden gefinancierd en waarvoor al belasting wordt betaald, is niet te rechtvaardigen dat zojuist bedoelde partijen de toegang van anderen tot de bestuursrechter mogelijk moeten maken. Ook gelet op het maatschappelijk en economisch belang van het civiele recht is dit een bedenkelijke en ook riskante keuze. Met de extreem hoge bedragen waar het hier om gaat moet ervoor worden gevreesd dat de Nederlandse rechtspraak zowel in verhouding tot arbitrage als in relatie tot de kosten van procederen in andere landen uit de markt wordt geprijsd. De Raad vindt het onaanvaardbaar als deze zaken vanwege een te hoge financiële drempel niet meer aan de rechter voorgelegd zullen worden. Dit levert voor alle partijen verlies op: de opbrengst wordt niet gerealiseerd en rechtzoekenden worden gedwongen te kiezen voor een suboptimale oplossing. Zo dreigt een deel van de zaken met een bij uitstek grote maatschappelijke en economische betekenis buiten bereik van de rechtspraak te gaan vallen. Deze 'privatisering' betekent niet alleen een gevoelige verschraling van de rechtsvorming, maar ook wordt daarmee uiterst onzeker of dit deel van het (vermogens)recht zich wel op een evenwichtige en maatschappelijk wenselijke wijze zal ontwikkelen. De Raad vraagt zich ten eerste af of de effecten van het wetsvoorstel op dit punt, zeker op de langere termijn wel voldoende zijn onderkend.

De situatie dat kostprijs en tarief sterk uiteenlopen doet zich ook voor bij verstekzaken. De behandeling van een verstekzaak door de kantonrechter kost ongeveer 10 euro, het griffierecht bedraagt 125 euro tot 500 euro. Dat bedrag moet via de proceskostenveroordeling worden opgebracht door veelal minvermogenden. Vaak gaat het om minvermogenden die vanwege hun schuldenproblematiek rekeningen niet hebben betaald en is betaling van deze rekeningen via de rechter afgedwongen. De procedure voor de rechter, uitmondend in een hoge proceskostenveroordeling, vergroot slechts de schuldenproblematiek. Hierbij rijst het beeld van 'dweilen met de kraan open'. Zoals eerder opgemerkt, zal de rechter door middel van de toepassing van de hardheidsclausules hier niet de oplossing kunnen bieden. Daarvoor is immers inzicht in de financiële situatie van de veroordeelde partij nodig, terwijl het hier voor het overgrote deel van de zaken gaat om (verstek)zaken waarin die partij niet verschijnt en daarom dat inzicht niet zal verschaffen.

4. Vraaguitval

De verhoging van de griffierechten heeft als consequentie dat rechtzoekenden er vaker dan nu vanaf zullen zien om zaken aan de rechter voor te leggen. De griffierechten gaan zwaarder wegen in de kosten-baten afweging. Naar verwachting zal invoering van het wetsvoorstel leiden tot 7,5% minder civiele en bestuurszaken. Deze raming en de hierna te behandelen opbrengst zijn met veel onzekerheid omgeven. Dat het om een nooit eerder vertoonde mate van griffierechtverhoging gaat, leidt op zichzelf al tot grote onzekerheid over de prognose. Daarbij komt dat de gedragseffecten van overheidsorganen op het voorgestelde hoge griffierecht bij verlies en die van bedrijven op de extra staffels voor handelszaken uiterst onzeker zijn. In de prognose van de Raad is aangenomen dat in beide gevallen 50% van de zaken uitvalt.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 5 van 12

De daling van 7,5% zal bestaan uit een daling van circa 6% civielrechtelijke zaken (inclusief kantonzaken)⁵ en circa 17% uitval bestuursrechtelijke zaken⁶. De sterkste dalingen verwacht de Raad bij de volgende zaakstypen:

- belastingzaken eerste aanleg	-44%,
<i>waarvan rijksbelastingen</i>	-22%
<i>lokale belastingen (parkeerbelasting e.d.)</i>	-62%
- belastingzaken hoger beroep	-24%
- reguliere bestuursrechtelijke zaken	-21% ,
- zaken Centrale Raad van Beroep	-23%,
- handelszaken <25.000 Euro ⁷	-11%,
- handelszaken hoger beroep	- 6%.

Hiervoor is reeds gewezen op de extreme uitval van handelszaken met een belang van meer dan 5 mln euro.

De vraaguitval als gevolg van de verhoging van de griffierechten moet in samenhang worden gezien met de voornemens van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie voor een verhoging van de eigen bijdrage in de gesubsidieerde rechtsbijstand. Hier doet zich een stapeling van effecten voor, waarvan de effecten nu nog niet goed ingeschat kunnen worden.

5. Te verwachten opbrengsten

Volgens de berekeningen van de Raad zullen, rekening houdend met boven beschreven vermindering van het aantal zaken, de opbrengsten van de griffierechten structureel toenemen met ruim 180 mln euro per jaar ten opzichte van de huidige opbrengsten. In 2012, (volgens de planning van de minister) het eerste half jaar na invoering, zullen de extra opbrengsten rond 50 miljoen euro bedragen. In 2013 zal dit bedrag groeien naar circa 155 mln, en in 2014 naar 175 mln.

De daling van het aantal zaken leidt tot een werklastbesparing voor de Rechtspraak van circa 40 mln euro, waarbij rekening is gehouden met een toename van de zwaarte van de resterende zaken. In totaal bedraagt de structurele opbrengst 220 mln euro per jaar (dit is de som van de extra opbrengst griffierechten en de werklastbesparing). Herhaald zij dat de onzekerheidsmarges rond vraaguitval en inkomsten uit griffierechten sterk zijn toegenomen ten opzichte van het conceptwetsvoorstel, waarover de Raad in juni 2011 adviseerde.

Onderstaand overzicht geeft de werklastgevolgen voor de Rechtspraak weer. Daarbij is ermee rekening gehouden dat vooral relatief lichte zaken, met een relatief gering belang, zullen uitvallen. Dit betekent dat de resterende zaken gemiddeld zwaarder zijn dan het huidige zaaksaanbod. De gemiddelde prijs per zaak, zal daardoor rechtspraakbreed met circa 2% omhoog moeten gaan, om te borgen dat de aandacht en tijd die aan de overblijvende zaken kan worden besteed, vergelijkbaar is met de huidige situatie. Dit komt overeen met een bedrag van ongeveer 19 miljoen euro.

⁵ Civiele zaken in eerste aanleg, inclusief de kantonzaken en civiele zaken in hoger beroep samengenomen.

⁶ Belastingzaken, vreemdelingenzaken en reguliere bestuursrechtelijke zaken bij rechtbanken, gerechtshoven en Centrale Raad van Beroep samengenomen. De verwachting is dat invoering van het wetsvoorstel (vrijwel) geen invloed zal hebben op de instroom van vreemdelingenzaken.

⁷ Kantonzaken na de recente wijziging van de competentiegrens.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 6 van 12

Naast de structurele budgettaire effecten zullen ook incidentele invoeringskosten worden gemaakt voor het implementeren van IT-aanpassingen en de heffings- en inningsorganisatie van 4 miljoen euro in 2012. Daarin zijn begrepen de kosten voor ontwikkeling en begeleiding gedurende de implementatie zelf en de eerste maanden na invoering, inclusief de kosten van opleiding van griffiemedewerkers. Hierin zijn niet begrepen de frictiekosten van de verwachte reorganisatie en de extra behoefte om meer dan nu allerlei gegevens te registreren rond de heffing en inning van griffierechten. Gezien de ingangsdatum van 1 juli 2012 en de doorlooptijd van gerechtelijke procedures zijn de bedragen in 2012 en 2013 lager dan in de jaren erna.

Werklastgevolgen bij de Rechtspraak van invoering 'kostendeekkende griffierechten' per 1 juli 2012

	2012	2013	2014	2015	2016
Vraaguitval tegen gemiddelde kosten per zaak	-5.000.000	-43.000.000	-59.000.000	-59.000.000	-59.000.000
Toename gemiddelde werklast per zaak	2.000.000	14.000.000	19.000.000	19.000.000	19.000.000
Totaal effect op werklast Rechtspraak	-3.000.000	-29.000.000	-40.000.000	-40.000.000	-40.000.000
Invoeringskosten	4.000.000				
Totaal effect op bijdrage Rechtspraak	1.000.000	-29.000.000	-40.000.000	-40.000.000	-40.000.000

6. Positie van bestuursorganen

De regeling in het wetsvoorstel met betrekking tot het griffierecht voor bestuursorganen zal ertoe leiden dat, zelfs bij de door de Raad veronderstelde halvering van het aantal procedures waarin het bestuursorgaan verliest, bestuursorganen structureel bijna 50 miljoen euro per jaar griffierechten zullen afdragen. Dit betekent dat van de 180 mln euro extra griffierechten-opbrengsten 50 mln voor rekening van bestuursorganen zal komen (“rondpompen van overheidsgeld”). In de Memorie van Toelichting wordt ervan uitgegaan dat er geen vraaguitval zal optreden. Als dat zo is, zullen de bestuursorganen nog veel meer gaan bijdragen en zal, in de berekeningen van de Raad, de totale extra opbrengst van griffierechten veel hoger worden dan in de Memorie van Toelichting wordt verondersteld.

De Raad wil hierbij op de volgende mogelijke gedragseffecten wijzen. Nu bestuursorganen niet in alle zaken griffierecht dienen te betalen, maar alleen als zij in een uitspraak van de rechter in het ongelijk zijn gesteld en het daarbij, zoals gezegd, gaat om relatief hoge bedragen, moet niet worden uitgesloten dat zij bij dreigend verlies zullen trachten te vermijden dat het tot een einduitspraak van de rechter komt. Indien zij voordien immers de zaak alsnog schikken (en het aangevochten besluit corrigeren), zijn zij in het geheel geen griffierecht verschuldigd. Daarbij komt dat de burger die het beroep heeft ingesteld geen belang heeft bij een uitspraak, omdat de opbrengst van dat griffierecht niet aan hem toekomt en hij, zo mag worden verwacht, ‘allang blij’ zal zijn met het bereikte resultaat. Een en ander zal ertoe kunnen leiden dat de voorgestelde regeling strategisch gedrag van bestuursorganen in de hand werkt, waardoor de opbrengsten die deze griffierechten moeten genereren onzeker worden, terwijl de Rechtspraak wel kosten heeft moeten maken.

Ook de burger kan de dupe worden van strategisch gedrag van bestuursorganen. Als het bestuursorgaan aan een nieuw besluit de voorwaarde verbindt dat dit leidt tot intrekking van het beroep zonder een

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 7 van 12

beroep te doen op artikel 8:73a Awb blijft de burger zitten met de kosten die hij heeft gemaakt.⁸ Het bestuursorgaan zelf loopt weinig tot geen procesrisico.

7. Administratieve lasten

Door de wens om enerzijds de tarieven fors te verhogen en anderzijds de gevolgen daarvan voor bepaalde groepen rechtzoekenden binnen (volgens de regering) aanvaardbare grenzen te houden, wordt in het wetsvoorstel een stelsel voorgesteld dat niet alleen in zijn uitwerking onoverzichtelijk is, maar ook in de uitvoering voor alle betrokkenen zeer bewerkelijk. De inschatting die in de MvT wordt gemaakt is dat 60% van de bevolking voor compensatie in aanmerking komt. De administratieve lasten voor rechtzoekenden, de gerechten en de Raad voor rechtsbijstand zullen hierdoor fors toenemen. In vergelijking met de huidige situatie zullen veel meer burgers en bedrijven worden genoodzaakt om gegevens over hun financiële situatie te overleggen met alle administratieve lasten van dien. De Raad voor rechtsbijstand zal, zo verwacht die Raad, vooral tegen problemen aanlopen rond de inkomensvaststelling voor bedrijven. Dit, in combinatie met de mogelijkheid om tegen besluiten van de Raad voor rechtsbijstand in beroep te gaan, zal leiden tot extra zaken en daarmee extra werk voor de rechter. Ook voor de gerechten is de uitvoering van het nieuwe griffierechten-systeem bewerkelijk, vooral ten gevolge van de complexe inning van griffierechten van bestuursorganen en de verbindingen en afhankelijkheden die het wetsvoorstel maakt tussen de voorlopige voorzieningenprocedure en de bodemprocedure en tussen de eerste aanleg en het hoger beroep. Tot slot zullen de hogere tarieven leiden tot meer discussie tussen (ontevreden) burgers en medewerkers van de balie en de griffie.

8. Innovatie

De Rechtspraak is op veel fronten bezig met vernieuwing. De herziening van de gerechtelijke kaart, waarvan het wetsontwerp bij Uw Kamer in behandeling is, heeft als doel de kwaliteit van de rechtspraak te waarborgen en biedt onder andere veel kansen om tot verdergaande specialisatie te komen. In samenhang met de herziening wordt ook de doelmatigheid van de bedrijfsvoering vergroot door de invoering van een landelijk dienstencentrum voor de Rechtspraak. Daarnaast wordt systematisch gewerkt aan uitbreiding van de digitale toegankelijkheid van de rechtspraak en aan procesinnovatie. De activiteiten die de Rechtspraak grotendeels al in de planning had zitten, zijn door de Minister opgenomen in zijn 'Innovatieagenda rechtsbestel'. De activiteiten richten zich bovenal op verbetering van de toegang tot het recht en versnelling van procedures vanuit het maatschappelijk belang van snelle en effectieve geschiloplossing. Het is van belang op te merken dat deze innovatie, zeker voor de korte termijn, niet mag worden beschouwd – en ook niet politiek zou mogen worden 'gebruikt' – als een wondermiddel waarmee de drastische effecten van het wetsvoorstel verhoging griffierechten zelfs maar voor een gering deel kunnen worden weggepoetst. De kans is groter dat het wetsvoorstel de innovatievoornemens van de Rechtspraak zal doorkruisen vanwege de ontregelende effecten daarvan op de organisatie. In ieder geval mogen omvangrijke kostenbesparingen door innovatie - zeker op de korte termijn - niet worden verwacht.

⁸ Artikel 8:73a Awb bepaalt dat bij intrekking van het beroep de indiener van het beroep de rechter kan verzoeken het bestuursorgaan te veroordelen tot vergoeding van de schade die de verzoeker lijdt.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 8 van 12

9. Advies

De Raad doet met klem een beroep op de leden van de Tweede Kamer om het wetsvoorstel te verwerpen. De vele constructies die in het wetsvoorstel zijn opgenomen om de negatieve gevolgen voor de toegankelijkheid van de rechter binnen de perken te houden helpen onvoldoende. Deze leiden veeleer tot meer bureaucratie, een moeilijk uitvoerbare regeling en het rondpompen van geld. De Raad adviseert de bezuiniging van 240 miljoen naar beneden bij te stellen.

Hoogachtend,

Mr. F.W.H. van den Emster,
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

Cc De voorzitter van de Vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie
De voorzitter van de Eerste Kamer
De minister van Veiligheid en Justitie

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 9 van 12

BIJLAGE

In het advies van de Raad van 21 juni jl. is een aantal casus opgenomen, die een illustratie geven van de effecten van de verhoging van de griffierechten in concrete zaken, die zich in de rechtspraak kunnen voordoen. Een aantal van de tarieven waarvan destijds is uitgegaan, is nadien gewijzigd in het wetsvoorstel. Om deze reden zijn de voorbeelden geactualiseerd. Twee casus uit het advies die dienden ter illustratie van het gedrag van procespartijen, maar geen berekeningen bevatten, zijn hier weggelaten.

I.

Henk Damstra en Yvonne Damstra-Janssen liggen in echtscheiding. Geen van beiden wenst de echtelijke woning te verlaten. Op de voorlopige voorziening wordt door de rechter beslist. Zijn optreden nadien leidt tot een kort geding straatverbod. Vervolgens wordt de echtscheiding uitgesproken en alimentatie vastgesteld, ondanks de stelling van Henk dat Yvonne samenwoont met haar nieuwe partner. Henk gaat nu wel in hoger beroep en wint.

De verhoudingen zijn nu zo verstoord dat voor de boedelscheiding een aparte procedure gevoerd moet worden. Het (voormalig) echtpaar heeft geen kinderen.

De totale griffierechten bedragen €10.500.⁹

II.

Eenmansbedrijf Van Vliet (zzp-er) heeft een drietal openstaande rekeningen van klanten die ondanks aanmaningen niet betalen. De rekeningen variëren van €200,- tot €550,-.

Van Vliet wil het er niet bij laten zitten en ziet geen andere weg dan incasso via de rechter.

- Huidig griffierecht:	2x € 71 + 1x €142	= € 284
- Toekomstig griffierecht:	2x €125 + 1x €300	= € 550

⁹ In het advies van de Raad van 21 juni jl. is bij nadere beschouwing een te laag tarief voor het kort geding straatverbod aangehouden, waardoor de berekening op het lagere bedrag van €8.500 uitkwam.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 10 van 12

III.

Joost en Simone worden na een televisieoptreden in een consumentenprogramma door de verkoper wiens financiële product zij hebben bekritiseerd aansprakelijk gesteld voor de schade die daaruit voortvloeit voor de betreffende ondernemer. De vordering bedraagt maar liefst €1.1 miljoen. Joost en Simone willen natuurlijk verweer voeren.

Aan griffierechten moeten Joost en Simone in eerste aanleg €7.500 betalen, in hoger beroep €18.750. Samen in totaal €26.250 aan kosten om een gestelde aansprakelijkheid af te weren. Als zij niet op tijd betalen zal de rechter de vordering toewijzen. Tijdens de procedure gaat de onderneming failliet. Joost en Simone zien hun €26.250 nooit meer terug.

IV.

Jan Pieters is bouwvakker. Tijdens werkzaamheden in een loods struikelt hij over een balk van 20 centimeter die is geplaatst in de loop van de ene loods naar de andere. Hij raakt gewond en is een paar weken uit de running. De werkgever betaalt over de ziekte dagen €800 bruto (= €500 netto) niet uit. Volgens Jan Pieters is dat in strijd met de CAO.

- Huidig griffierecht: €142
- Toekomstig griffierecht: €225¹⁰

V.

Het echtpaar Klijn biedt zijn huisvuil aan in een klike die wekelijks wordt gelegegd door de reinigingsdienst. Bij een controle wordt geconstateerd dat een huisvuilzak naast de klike is neergezet. Dit is in strijd met de afvalstoffenverordening van de gemeente Rotterdam. Onder spoedeisende toepassing van bestuursdwang verwijdert de gemeente de huisvuilzak en brengt daarvoor 115 euro in rekening. Het echtpaar is het er niet mee eens omdat ze van mening zijn dat zij de klike correct hebben aangeboden en dat de zak moet zijn verwisseld door iemand die zijn eigen zak in de klike heeft gedeponereerd, en wil in beroep komen. In verband met hun inkomen moeten ze vooraf 250 euro griffierecht betalen.

¹⁰ In het advies van de Raad van 21 juni jl. is bij nadere beschouwing een te hoog tarief voor bouwvakker Jan Pieters, die in aanmerking zal komen voor een gereduceerd tarief, aangehouden, waardoor de berekening op een hoger bedrag uitkwam.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 11 van 12

VI.

Mevrouw Blom parkeert haar auto op een parkeerplek in Hargen aan Zee. Zij koopt een kaartje voor de maximale duur van drie uur en verschijnt na drie uur en vijf minuten bij haar auto, die zojuist voorzien is van een parkeerbon. In haar bezwaar tegen deze (gefiscaliseerde) parkeerboete beroept zij zich op een uitspraak van de Hoge Raad (in Mulderzaken) dat pas na tien minuten termijnoverschrijding geverbaliseerd mag worden. De gemeentelijke bezwaarcommissie wijst dit argument af, omdat dit geen Mulderzaak is. De parkeerbon bedroeg €80. Het griffierecht bedraagt thans €41, straks €250.

VII.

De familie van Dijk heeft net een nieuw huis gekocht. Voor de aankoop van het huis hebben ze zich geïnformeerd over de mogelijkheid om de boom in de tuin te kappen. In de tuin staat een grote kastanjeboom die vrijwel alle zonlicht wegneemt in de woonkamer. De fam. van Dijk wil de boom graag weghalen en er een andere, minder grote boom - voor terugplaatsen. Namens de gemeente is aangegeven dat op grond van de kapverordening een kapvergunning mogelijk is. Na de aankoop vragen en krijgen ze een kapvergunning van de gemeente. De buurvrouw die er al 50 jaar woont en erg gehecht is aan haar uitzicht op de kastanjeboom maakt echter bezwaar en stelt dat sprake is van een monumentale boom. In het besluit op bezwaar weigert de gemeente alsnog de kapvergunning. De fam. van Dijk gaat in beroep en vraagt, gelet op het aanstaande broedseizoen waarin er niet meer gekapt mag worden, tevens een voorlopige voorziening aan bij de bestuursrechter. Kosten griffierecht voor de fam. van Dijk: 2x 400 euro= 800 euro

VIII.

De familie De Wit is bij terugkomst van vakantie onaangenaam verrast door de lelijke schutting die er opeens staat in hun achtertuin. De buurman waar ze toch al geen goede verstandhouding mee hebben blijkt zonder hun medeweten de gezamenlijke schutting te hebben vervangen en een hogere schutting te hebben neergezet. Voor een deel staat het naar hun mening ook nog op hun perceel. Er ontstaat een discussie met de gemeente over de vraag of de schutting bouwvergunningplichtig is. Hun handhavingsverzoek wordt in bezwaar afgewezen. Gelet op hun (midden)inkomen komen ze wel in aanmerking voor een verlaging, tot 300 euro. Omdat hun gemachtigde aanraadt om ook een voorlopige voorziening aan te vragen levert dat een griffierecht op van 300 euro. Totale kosten griffierecht: 600 euro.

Een civielrechtelijk kort geding tegen de buurman is voor de familie De Wit te duur: €1.125 + advocaatkosten (ze komen niet in aanmerking voor een toegevoegd advocaat).

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 25 november 2011
pagina 12 van 12

IX.

Anna Lies Huybrechtsen en Douwe Stienstra zijn nieuwkomers op de woningmarkt. Zij laten hun oog vallen op een kleine eengezinswoning. Na de ondertekening van het koopcontract blijkt de financiering toch niet rond te komen. Ze roepen het financieringsvoorbehoud in, maar tot hun schrik worden ze geconfronteerd met een vordering uit hoofde van de contractuele boete van €30.000,- omdat ze zich volgens de verkopers onvoldoende hebben ingespannen om de financiering rond te krijgen. De kopers bepleiten met succes hun zaak voor de rechtbank, maar de verkopers gaan in hoger beroep.

- Huidige griffierechten: €1.237
- Toekomstige griffierechten: €2.625

X.

Suzanne Jacobs heeft haar zieke buurman aangeboden diens hond uit te laten. Omdat voor deze hond geen hondenbelasting is voldaan wordt zij, nadat zij door een controleur is aangesproken, zelf aangeslagen tot betaling van €80 hondenbelasting. Zij is het er niet mee eens. In bezwaar wordt zij gehoord, maar omdat zij geen schriftelijke bewijsstukken van haar stelling bij zich heeft wordt haar bezwaar niet gehonoreerd. Voor de beroepsprocedure dient zij vooraf thans €41 aan griffierecht te voldoen, straks €250.